

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

Cap. 26. Circa causas quæ à recitatione horarum priuata excusant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

Breviarij noneri : cum contrarium eviden-
ter conflet. Monuerim tamen, hanc obliga-
tionem Litanias recitandi die D. Marci, &
trium dierum Rogationum procedere in Pro-
tincia vel Oppido, vbi fit generalis processio:
at vbi non fit, non audere damnare ad
mortalem Litanias omittentes. Quia Rubri-
ca Breviarij videtur loqui, vbi geruntur Pro-
cessionibus. Necum Sautius vbi. & docti
iuniores Magistri ab ipso inibi memorati.

PROBL. L.

*Delinquit, & non delinquit lethaliter, qui
secunda Nouembri die officium
Defunctorum non
reci at.*

377
Non delin-
quit lethali-
ter.

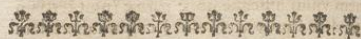
Non delinquit lethaliter. Quia Pius V. in
Bulla Breviario affixa non obligat ad di-
cendum Defunctorum officium in Rubricis
Breviario statuis, & absolute loquitur, nec
distinguit, nec excipit hoc officium in die 2.
Nouembris: At vbi non distinguit, nec nos
distinguer debemus, l. Pretio ff. de public. in
rem ad am. l. Non distinguemus ff. de recept. ar-
bitr. Et quia in Rubrica appositae in Breviario
die 2. Nouembris non inveniuntur vlla verba
præceptiva obligantia ad dicendum Defunctorum
officium; sed solum ibi dicitur quod dicto
Benedicamus Domino, dicuntur Vesperæ defun-
ctorum: Sicuti in Feria 2. post primam Domini-
cam Quadragesimæ dicitur in Rubrica: Post
Vesperas dicuntur Vesperæ Defunctorum. Ergo si
eadem sunt verba, eadem erit aut obligatio, aut
deobligatio. At Rubrica Feriæ 2. post Domini-
cam 1. Quadragesimæ sub mortali non obliga-
git; cur igitur Rubrica diei 2. Nouembris ad
mortale obligabit? Et quia Rubrica appositae
Breviario in die D. Marci, & in diebus Rog-
ationum iuxta opinionem probabilem ad mor-
tale non obligat, ad recitandum Litanias extra
chorum, aut Processionem. Ergo neque Rubri-
ca appositae in Breviario die 2. Nouembris obli-
gabit ad officium Defunctorum recitandum.
sic doctè & eruditè de more Diana part. 4. ad
calcem tr. 4. licet ipse non audeat omnino huic
menti subscribere. Subscribunt tamen aliqui,
quos tacito nomine memorat Molfesi. tom. 1.
sum. tr. 5. cap. 1. n. 57. & quidam Societatis Iesu
Theologus in quadam collatione domesti-
ca, vt ipsi Diana testatur est vir gravis admo-
dum nostræ Societatis. Leander etiam tr. 6. d.
13. q. 33. Hanc sententiam tribuit Machado, eo
quod eam vltimo loco constituat.

378
Lethaliter
delinquit.

Delinquit lethaliter. Quia die 2. Nouembris
Defunctorum officium cum officio maiori ap-
ponitur, & præscribitur dicendum in Rubri-
ca, vt officium illius diei proprium. Et quia
omnes obligati ad horas Canonicas dicendas, re-
citant illa die Defunctorum officium: Ergo
saltem ex cōsuetudine adest illius dicendi obli-
gatio. Ita Tanner 2. d. 5. quæst. 1. dub. 5. numer.
148. Palau tom. 2. d. 2. punct. 2. num. 13. Suar. de
Relig. tom. 1. l. 4. cap. 25. num. 8. & 9. Laym. l. 4.
tract. 1. cap. 5. num. 4. Sanch. tom. 2. Consil. l. 7. cap.
2. dub. 27. num. 1. Trull. de hor. canon. dnb. 2. num.
12. Armil. Vega. Ioann. Suar. Tolet. Gauant.

Graffi. & alij quos & Me citato, Diana cita-
tus affert, & sequitur.

Ego quidem eandem probabilitatem habe-
re existimo primam sententiam quam habet
illa, quam I. roblem. 49. exprefsi: eodem enim
fundamine vtraque nititur. Ast minime à cō-
muni recedendum mihi existimanti officium
defunctorum die 2. Nouembris esse illius pro-
prium, vt constat ex Calendario & Martyro-
logio, vbi nomen, quod Ecclesia tribuit illius
diei festiuitatis est, Commemoratio Defunctorum.
Ergo officium magis proprium illius diei est
Defunctorum officium: nam per nomen festi-
uitatis explicatur, de qua agi officium debet.
Et ideo quando duo signantur officia pro
aliquo Die, magis intentum erit ab Ecclesia
quo nomini festiuitatis correspondet. Quod
in casu nostro probatur. Nam quando Eccle-
sia dispensauit cum Sacro ordine D. Domini-
ci, vt vnum tantum officium in die 2. Nouem-
bris diceret, designauit Defunctorum officium
relicto officio de Octaua. Igitur (vt apposite
arguit Diana) signum euident est, officium
Defunctorum magis esse illi diei agnatum
Monuerim Pellizarium tr. de Monial. cap. 6.
q. 8. numer. 17. alferuisse haud esse improba-
bile, omittentem officium vtrumque die 2. No-
uembris vnicum patrare peccatum. Quod non
improbo, dummodò grauius quidem esse, non
abneget.

CAPVT XXVI.

*Circà causas quæ à recitatione Horarum
priuata excusant.*

PROBL. LI.

*Degradatio eximit, & non eximit Cleri-
cum à recitandi horas obligatione.*

Spirituale impedimentum Censurarum, sci-
licet, excommunicationis, suspensionis, in-
terdicti, & irregularitatis, non eximere Cleri-
cum à recitandi obligatione ex recepta om-
nium sententia sect. 1. vidimus. Quæsierim ve-
rò an Degradatio eximat Eximit quidem. Quia
Clericum deponit ab officio, & Beneficio, &
ab omni Clericali priuilegio. Sic Sa v. Horar. n.
2. in edit. Complut.

Minimè eximit. Quia non oportet, illum
ex sua culpa commodum reportare. Ita Suar. l. 4.
de hor. ca. c. 28. Bonac. d. 1. de hor. ca. q. 6. pun. 1. 2.
& 3. Tolet. l. 1. sum. cap. 14. Valent. 10. 3. d. 6. q.
2. pun. 10. §. 7. Lessi. l. 2. cap. 47. dub. 9. Azor.
p. 1. l. 1. cap. 13. Valq. de Benef. c. 4. §. 1. a. 1. dub.
12. & alij communiter.

Existimo, hanc vnicè veram esse sententiam
contrariam quæ pa rum habere probabilitatis, Et mihi
quam quidem Emanuel Sa non absolute edo-
cet, sed in eam inclinat.

PROBL.

SECT. II. De Præcepto I. Problemata. 51

PROBL. LII.

Qui ob egritudinem, aut superuenientem occupationem haud potest totum officium recitare: tenetur, & non tenetur, illius partem dicere.

³⁸³ Non tenetur. Quia est vnicum præceptum, quod si impleri non potest omnino, cessat eius obligatio. Sic aliqui Doctores, quos pressio nomine memorat meus amicissimus Ferdinand. de Castro Palao t. 1. d. 2. punct. 6. num. 4. Qui quidem vrgit argumentum. Neque enim (ait) dicendum est, te esse obligatum ad partem, & non ad totum, quia obligatio ad partem non est distincta ab obligatione ad totum, alias essent præcepta distincta. Ex. gr. Qui non potest Missa integræ assistere, non tenetur ad illius partem, nempe ad audiendum Euangelium: & qui non potest tota die ieiunare, non tenetur, mane aut Vespere seruare ieiunium; quia obligatio ad partem non est distincta ab obligatione ad totum. Cum autem in præsentia vnica sit ad omnes horas obligatio, si obligationem totius officij implere non vales, cessat ad partem obligatio.

³⁸⁴ Tenetur quidem eas horas, quas commodè possit, recitare, siue sint maior pars officij, siue minor. Quia hoc præceptum etsi vnicum sit, est tamen de diuidua materia, & quæ plures partes habet inter se non connexas. Non enim Prima dependet à Tertijs, neque Tertia à Matutino, aut Laudibus: Ergo obligatio recitandi vniam horam impleri potest, etiam si eidem obligationi, quoad alteram partem fieri satis non possit. An non qui non potest soluere totum debitum, obligatus est, soluere partem, quando pars solui independentem valet à toto? Verum hoc in nostro casu contingit, cum quis possit recitare Vesperas independentem à Primæ recitatione. Imò ad illas recitandas potest quis obligari, quin ad Primam fuerit obligatus; nempe si Subdiaconatum Meridiei suscepisset instantia. Ita Suar. lib. 4. de hor. canon. cap. 28. a num. 22. & 27. Valent. d. 6. quaest. 2. punct. 10. §. 7. Garcia de Benefic. cap. 1. num. 226. & alij.

³⁸⁵ Quid circa hæc opiner expono. Afferro in primis, nullatenus te esse obligatum recitare illam horam, cuius notabilem partem recitare non potes, aut licet potes omittere: verbi gratia, non teneris dicere Matutinum, si impotens sis, lectiones recitare. Quia exclusis lectionibus Psalmi non constituunt substantialiter Matutinum iuxta formam à Pio V. præscriptam. Cum autem præceptum sit de recitatione Matutinarum precum iuxta formam præscriptam à Pio, & hoc sine lectionibus impleri nequeat; efficitur te ad Psalmorum recitationem non esse obligatum. Suar. lib. 4. de hor. canon. cap. 28. num. 10. & 26. Ioann. Santi. select. d. 15. num. 2. Deinde potens recitare maiorem officij partem proculdubio ad illam tenetur: verbi gratia, qui potest dicere Laudes cum Prima, Tertia, Sexta, Nonas Vesperis, & Completorio: has tenetur recitare. Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. IV.

tare, licet Matutinum non possit. Quia sunt partes distinctæ præcepti, quarum vnâ ab alia non pender. Suar. & Garcia ubi supra. Denique existimo, te obligatum non esse officium recitare, si maiorem illius partem non possis. Quia maior pars trahit ad se minorem. Et quia ita videtur esse consuetudine receptum, ne infirmi, ac debiles, vel alias impediti scrupulis diuexentur. Quod sine dubio contingeret, si potens sine notabili damno quamlibet horam recitare, ad eam recitandam teneretur. Manu. tom. 1. sum. cap. 144. Garcia part. 3. cap. 1. n. 226. Suar. 10. 2. de Relig. lib. 4. c. 28. a n. 22. Palas ubi supra.

PROBL. LIII.

Si Medicus dubius est, num ager maiorem officij partem possit sine graui incommodo recitare: debet, & non debet ille recitationi illius maioris officij partem dare opera m.

³⁸⁶ Si dubius quis sit, an maiorem officij Canonici partem absque notabili valetudinis nocumento possit dicere, debet sese Medici iudicio conformare. Quia peritus in arte est credendum. Quod si Medicus asserat agro nocituram recitationem, eo ipso liber agrotus ab hac erit obligatio. Quid si Medicus dubius sit, an ei sit grauius nocitura recitatio?

³⁸⁷ Debet quidem recitare. Quia præceptum, & eius obligatio est certa, & causa excusans dubia: Præualeat ergo præcepti obligatio. Sic Suar. lib. 2. de Relig. lib. 4. de hor. canon. cap. 28. num. 21.

³⁸⁸ Recitare non debet. Quia non tenetur quis grauis damni se periculo exponere ob præcepti Ecclesiastici executionem. Ita Bonac. d. 1. de hor. can. q. 6. punct. 1. n. 4. Palas tom. 2. d. 2. punct. 6. num. 10.

³⁸⁹ Probabilius hoc reor. Quia periculum illud grauis damni causa est certa, non dubia, qua stante præceptum Ecclesiasticum obligare non potest: esset enim rigorosa obligatio, & ab Euangelij suauitate aliena.

PROBL. LIV.

Qui caret visu, aut Breuiario, memoris est autem fideliter tenet maiorem officij partem: tenetur, & non tenetur eam recitare.

³⁹⁰ Non tenetur. Quia accidentarium est, quod id memoria teneatur. Nec videtur iustum ei hoc onus imponi, quod non ei imponeretur, qui memoriæ huius non retineret horas. Sic licet subdubians Sotus lib. 10. de iust. q. 5. a. 3. concl. 2.

³⁹¹ Tenetur omnino. Quia memoria retinens maiorem officij partem, iam valet præceptum implere, & sine difficultate, imò maiori facilitate, quam si opus esset ei perlegere.

E 2 Ita

52 Theologie Moralis Lib XXVIII.

Ita Palaeus p. 1. d. 2. punct. 6. n. 11. Nauar. cap. 11. de orat. 11. Suar. lib. 4. de hor. can. c. 28. num. 10. Valent. tom. 1. d. 6. q. 2. punct. 10. §. 7. Bonac. d. 1. de hor. can. q. 6. punct. 2. n. 6. Azor p. 1. l. 10. cap. 13. quæst. 5.

392
Cum his opi-
nor.

Cum his opinor. Quia qui tempore interdi-
ci accidentarium est, te Bullam Cruciatæ ha-
bere qua conceditur facultas sacrum audiendi.
At illa facultate posita non est accidentarium,
sed necessarium, te præcepto audiendi Missam
obligari, ut fert verior sententia: Ergo similiter
in præsentia, accidentarium est quem memoria
retinere officij maiorem partem, sed necessa-
rium, eo posito, præcepto satisfacere.

PROBL. LV.

*Impotens est quis recitare solus, potest ta-
men cum socio, quem habet ad manus:
tenetur hic, & non tenetur officium
dicere.*

393
Nos tenetur.

Non tenetur. Quia recitare cum socio pri-
uilegium est, quo quis non esse videtur ad
vendum adstrictus. Sic Ioan. Santi. select. d. 15.
num. 2. Garcia p. 3. cap. 1. num. 114. Lessi. lib. 2.
c. 17. de b. g. n. §. 4. utitur distinctione. Si solus
quis sit socium adhibere, tenetur: secus si soli-
tus non sit. Excipit Garcia num. 215. Nisi antea
quis gratis haberet socium, & postea non in-
uenit nisi cum stipendio.

394
T tenetur om-
nino.

Tenetur omnino, si facile habere potest, si-
ne antea usus illo fuerit, siue non: hoc enim per
accidens est ad obligationem inducendam.
Quia obligatur ex præcepto Ecclesiæ recita-
re; sed hoc præceptum facile implere valet
adhibendo socium: Ergo tenetur illum adhi-
bere. Debet enim adicere media ad imple-
ndum præceptum, quæ ei difficilia non sint.
Ita Nauar. de orat. c. 11. num. 13. Azor. lib. 10. q.
cap. 13. quæst. 3. & 6. Mann. tom. 1. sum. cap. 144.
num. 1. Bonacin. d. 1. de hor. canon. quæst. 6.
punct. 2. num. 8. Suar. lib. 4. de hor. can. cap. 28.
mon. 13. Valent. d. 6. q. 2. punct. 10. §. 7. Reginald.
lib. 18. num. 183.

395
Idem opinor.

Idem opinor. Sed limitatim conclusionem.
Nisi stultaster sit, & absque magna vocifera-
tione audire non possit: tunc enim socium adhi-
bere non teneretur, quia esset nimis onerosa
obligatio. Deinde nisi usus socij gratis habeat-
ur: non enim quis obligatus est uariare pro sti-
pendio socium, quia huiusmodi stipendiaria
inquisitio non est medium ex consuetudine,
neque ex legislatoris intentione. Excipe nisi
beneficiatus sit, quia Beneficium propter hoc
officium datur. Cum ergo ex iustitia ad illud
officium obligetur, obligatur enim mode-
ratos sumptus facere ad obligationis huius
executionem. Secus erit, si Sacerdos simplex,
seu Religiosus sit. Quia horum obliga-
tio non est ex iustitia, sed ex
Religione.
*
*

PROBL. LVI.

*Sciens, Vespere impediendum se esse à
recitatione: tenetur, & non tenetur
mane recitare.*

Non tenetur. Quia qualibet hora suo tem-
pori correspondet. Ergo quovis illud 396
accedat non urget illius obligatio. Et quia si
illo tempore, quo ex præcepto Ecclesiæ hora
recitanda est, legitime es impeditus, cessat
illius recitanda obligatio. Quia horas ante-
ponere, vel postponere, solum tibi ex priui-
legio conceditur, non ex obligatione. Sic Sà
in edit. Complut. v. Hora, num. 1. Nec tenetur
(ait) ad horas, qui urgenti negotio est impeditus.
Hinc enim sufficit, recitare horas temporis non
impediti.

Tenetur quidem recitationem anticipare. 397
Quia præceptum recitandi horas obligat non
solum illo tempore, cui horæ specialiter cor-
respondent, sed etiam toto integro die: nam
in qualibet illius parte recitans, obligationi
satisfacit. Ergo si in aliqua diei parte quis im-
peditus est exequi præceptum, & in alia ex-
equi illud potest: obligatur planè præcepto pro
illa parte diei, qua expeditus est. Ita Syluest. v.
Hora, q. ult. Graf. p. 1. l. 1. c. 54. Bonac. alios refe-
rens d. 1. de hor. can. q. 6. punct. 2. n. 2. Valent. 2.2.
d. 6. q. 2. punct. 10. §. 7. Azor. p. 1. lib. 10. c. 13. q. 15.
Palaeus tom. 2. d. 2. p. 6. num. 16.

Fateor quidem, quamlibet horam suo tempore 398
correspondere, quatenus habet specialem signi-
ficationem, & institutionem, ob quam non li-
cet absque causa, antepondere, vel postponere.
At quatenus præcepta est, toti integro diei cor-
respondere. Vnde obligamur recitare, ea tempo-
ris parte, qua fuerimus ab occupatione illa ex-
pediti. Equidem privilegium est anteponendi,
vel postponendi horas, cum suo tempore reci-
tari non possunt: vel quando suo tempore pos-
sunt recitari. At quando tempore Vespertino,
v. gr. recitari nequeunt, non est privilegium, sed
obligatio anteponendi. Vnde obligatus quis erit
recitare mane, si scit toto Vespere esse impe-
diendum. Ceterum circa primæ sententiæ fun-
damentum monuerim, verba illa, quæ ex P. Ema-
nuele Sà expressi ex correctione Magistri Sa-
cri Palatij esse expuncta.

CAPVT XXVII.

*Circa penam non recitanti priuatum
beneficiato appositam.*

PROBL. LVII.

*Primo semestri beneficiatus habet, & non
habet restituendi fructus aliquam licet
non ita rigidam obligationem, horas
omittens.*

Vidimus sect. 1. nullam aliam penam 399
esse impositam ipso iure omittentibus priuatis,
horas